

Asia: VN/12442/2021

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Työterveyslaitos pitää määräaikaisten lakimuutosesitysten tavoitetta, pyrkiä ehkäisemään SARS-CoV-2 -tartuntojen leviäminen ulkomailta Suomeen rajanylitysliikenteen myötä, erittäin perusteltuna ja kannatettavana. Toteutuessaan esitellyillä rajanylitysliikenteen terveysturvallisuustoimenpiteillä pystytään todennäköisesti vähentämään tartuntojen tuomista Suomeen, samalla kuin rajaliikennettä avataan, kun Suomen tartuntatilanne on pitkäaikaisten rajoitusten myötä rauhoittunut.

Lakien ehdotetut voimassaoloajat ovat kuitenkin varsin pitkät, 31.5.2022 asti. Rajanylityspaikkojen terveystarkastustarve vähenee todennäköisesti merkittävästi jo aikaisemmin. Toisaalta rajanylitysliikenne lisääntynee voimakkaasti jo lähikuukausina, jolloin toimenpiteiden toteuttamiseen tarvitaan merkittävä testaus- ja henkilöstöresurssi. Laki antanee rajaviranomaisille mahdollisuuden riskinarvioinnin perusteella sopeuttaa valvontatoimet käytettävissä olevien resurssien ja rajanylittävien henkilöiden lukumäärän mukaan.

Ovatko toimenpiteet riittäviä matkailun terveysturvallisuuden takaamiseksi?

-

Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi Suomessa ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi rajat ylittävässä liikenteessä?

Esityksessä ehdotetut terveysturvallisuustoimenpiteet voivat pidemmällä aikavälillä, lakien esitettynä voimassa oloaikana osoittautua ylivoimaisiksi. Tilanteeseen vaikuttavat rokottamistavoitteiden saavuttaminen Suomessa ja Euroopan alueella yleisemmin sekä matkustuksen voimakas lisääntyminen.

- **Mille rajanylityspisteille terveydenhuollon henkilökuntaa on resursoitu? (nimet)**
- **Millä aikavälillä terveysviranomaisia on em. rajanylityspisteillä paikalla tällä hetkellä? (tuntia/vrk)**

- Kuinka paljon terveydenhuollon henkilöresurssia rajanylityspisteille oli huhtikuussa 2021 resursoitu henkilötyövuosina?

-

Miltä toimenpide-ehdotukset vaikuttavat Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden näkökulmasta?

-

Mitä mahdollisuuksia ja ratkaisuvaihtoja on käytettävissä organisaatiossanne tai alueellanne ehdotettujen säännösten toimeenpanoon liittyen?

-

Onko esityksessä määritelty tarkoituksenmukaisesti ja perustellusti ne henkilöryhmät, joihin väliaikaisia säännöksiä ei sovellettaisi?

16 c § Poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin

Esityksen mukaan laivan miehistön työtehtävistään palatessa ei tarvitse esittää covid-19-testitodistusta tai käydä testissä heti Suomeen saavuttuaan. Poikkeus velvollisuudesta todistuksen esittämisestä tai testistä käymisestä on hyvin perusteltu esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa.

16 d § Covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen

Esityksen mukaan, mikäli laivan miehistöllä ei ole todistusta sairastetusta COVID -19 -taudista tai rokotesarjasta, pitää työjaksolta palattuaan (maahan saapumisen jälkeen) käydä koronatestissä 72-120 tunnin aikaikkunassa rajanylityksen jälkeen sekä ennen sitä mahdollisesti olla omaehtoisessa karanteenissa (vaikkei sitä esityksessä mainita). Merenkulkijat tekevät suomalaisilla matkustaja-autolautoilla usein viikko - viikko vuorottelua, eli ovat viikon työjakson laivalla ja jota seuraa viikon vapaajakso. 16 c §:n mukaisesti merenkulkijan pitäisi jokaisen laivatyöjakson jälkeen kotiin palattua mennä testiin ja odottaa testitulosta. Toimenpide toistuisi joka toinen viikko aiheuttaen työssäkäyntiin liittyviä ylimääräisiä kuluja ja vaikuttaen palautumiseen tarvittavaa vapaajakson toteutumista. Jokaista työjaksoa seuraava testiin hakeutumisen velvoite kuormittaisi varsinkin lyhyitä työjaksoja tekeviä merenkulkijoita. Rahtilaivoilla laivatyöjaksot ovat yleensä pidempiä, jopa noin 3 kk mittaisia. Tällöin merenkulkijat ovat laivalla ollessaan olleet tartuntariskiä ajatellen lähes karanteeninomaisissa olosuhteissa, koska pandemian aikana laivat on pyritty pitämään terveysturvallisina ja kaikkien ylimääräisten henkilöiden asiointia aluksilla on rajoitettu vain välttämättömään, suojautumis- ja hygieniaohjeita noudattaen.

Suomessa asuvat merenkulkijat saanevat kuitenkin rokotesarjan toisenkin annoksen alkusyksyn 2021 aikana.

16 d § mukaan merenkulkijat veloitetaan testiin kategorisesti saman toimintamallin mukaan huomioimatta tartuntojen leviämisen erilaisia riskitasoja (ei esimerkiksi erotella, onko merenkulkija tulossa Suomeen korkean riskin maasta ja vasta menossa laivalle tai onko suomalainen merenkulkija

palaamassa laivatyöjaksolta kotiin). Korkean ilmaantuvuustaaajuuden ja uusien muuntuneiden viruskantojen suhteen ongelmallisista maista saapuvien ulkomaisten merenkulkijoiden miehistövaihdoksiin on perusteltua suositella riskinarviointiin perustuvaa testaus- ja omakaranteenikäytäntöjä. Varustamot ovat tämän kaltaisesta pandemian huomioivasta terveysturvallisuudesta pitkälti huolehtineet omaehtoisesti ja tähän liittyen kansainväliset merenkulujärjestöt ovat antaneet omia suosituksia ja toimintamalleja. Suomalaisilla aluksilla on tehty paljon toimia, joilla on pyritty varmistamaan terveysturvallisuutta aluksilla.

Esityksen mukaan kaikkien muidenkin liikenne- ja logistiikkatyössään rajan yli kulkevien henkilöiden tulee käydä covid-19-testissä 3-5 vuorokauden kuluessa Suomeen saapumisesta. Myös toistuvasti rajanylityksiä sisältävissä tehtävissä toimiville rekkakuljettajille testivaade voi muodostua kohtuuttoman kuormittavaksi. Tämänkin ryhmän osalta Suomessa asuvat saanevat rokotesarjan toisen rokoteannoksen alkusyksyn 2021 aikana.

Ehdotamme, että 16 d § mukainen testivaatimus kohdentuisi riskinarvioon perustuen korkean riskin maista tuleville kuljetus- ja logistiikka-alan työntekijöille, jos terveysturvallisuustoimista ei ole muilla (esim. työnantajan toimilla tai toimialan kanssa sovitulla käytännöllä) tavoin huolehdittu tai maassaoloaika on vain muutamien päivien mittainen. Suomalaisien merenkulkijoiden osalta ehdotamme vapautusta 16 d § mukaisesta pakollisesta 2.testistä.

Helaskoski Eva
Työterveyslaitos

Saarni Leena
Työterveyslaitos